

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto EU:n sisäisen turvallisuuden strategiasta "ProtectEU"

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto EU:n sisäisen turvallisuuden strategiasta "ProtectEU" (E 39/2025 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- johtava asiantuntija Mikko Hirvi, sisäministeriö
- neuvotteleva virkamies Katariina Simonen, sisäministeriö
- hallitusneuvos Janne Mänttari, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtaja Teija Tiilikainen, Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskus
- osastopäällikkö Johanna Erkkilä, Liikenne- ja viestintävirasto, Kyberturvallisuuskeskus
- toimitusjohtaja Piia Karjalainen, Suomen Satamat ry

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Euroopan komissio antoi tiedonannon EU:n sisäisen turvallisuuden strategiasta "ProtectEU" 1.4.2025 (COM (2025) 148 final). Strategiassa komissio esittelee toimenpiteitä ja välineitä mukaan lukien lainsäädäntöehdotuksia, joilla pyritään tukemaan jäsenvaltioita ja vahvistamaan EU:n sisäistä turvallisuutta tulevien vuosien aikana.

Komission mukaan sisäisen turvallisuuden strategian ytimessä on oikeusvaltion ja perusoikeuksien kunnioittaminen. Strategiassa komissio esittelee ajatuksen "uudesta Euroopan sisäisen turvallisuuden hallinnosta", jonka avulla komissio tekee tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden ja EU:n virastojen kanssa parantaakseen EU:n lähestymistapaa sisäiseen turvallisuuteen sekä strategisella että operationaalisella tasolla.

Valiokunnan lausunto LiVL 11/2025 vp

Valtioneuvoston kanta

Yleistä

Sisäisen turvallisuuden alalla on jatkuvasti ennakoitava ja kehitettävä viranomaisten toimintaedellytyksiä vastata muuttuviin turvallisuusuhkiin ja suojata kansalaisten turvallisuutta. EU-tason toimet unionin sisäisen turvallisuuden ylläpitämiseksi ovat keskeisiä. Rajat ylittäviin ilmiöihin voidaan vastata parhaiten rajat ylittävällä toiminnalla ja yhteistyöllä.

Suomi kiinnittää huomiota siihen, että strategiaan sisältyy useita Suomen ennakko vaikuttamiskantojen mukaisia aloitteita. Koko yhteiskunnan kattava ”whole-of-society” -lähestymistapa sekä julkisen ja yksityisen sektorin välinen yhteistyö on keskeisiä sisäisen turvallisuuden ughiin vastaamisessa. On myös erittäin hyvä, että sisäistä turvallisuutta tarkastellaan strategiassa kokonaisvaltaisesti ja että sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden yhtymäkohdat ovat strategiassa vahvasti esillä. Suomi pitää erittäin tärkeänä sitä, että turvallisuusnäkökohdat valtavirtaistettaisiin osaksi EU:n lainsäädäntöä, politiikkoja ja ohjelmia, mukaan lukien EU:n ulkoiset toimet.

Suomi pitää myönteisenä komission tavoitetta määrittää rakenne, jolla hallinnoitaisiin Euroopan sisäisen turvallisuuden puitteissa tehtävää strategista ja operatiivista yhteistyötä. On hyvä, että sisäiseen turvallisuuteen ja varautumiseen liittyvät näkökohdat on tarkoitus ottaa kattavasti huomioon uusia lainsäädäntöehdotuksia valmisteltaessa. Suomi pitää tärkeänä, että seuraukset sisäiseen turvallisuuteen ja varautumiseen sekä jäsenvaltioille että lainvalvonta- ja oikeusviranomaisille mahdollisesti koituvat taloudelliset vaikutukset otetaan huomioon kattavasti ehdotuksista laadittavissa vaikutusarvioinneissa.

Suomi pitää komission tavoin tärkeänä sitä, että neuvostossa käytäisiin uhka-analyysiin ja keskeisiin politiikkaprioriteetteihin perustuvaa säännöllistä näkemysten vaihtoa sisäisen turvallisuuden kehittyvistä haasteista. On tärkeää, että komission säännöllisesti laatima turvallisuuden uhka-analyysi edistää osaltaan EU-tason kokonaisvaltaisen uhka- ja riskiarvion laadintaa. Koska sisäisen turvallisuuden toimet koskevat monia hallinnonaloja, Suomi pitää tärkeänä strategian koor-dinoitua käsittelyä myös neuvoston eri työryhmissä.

Suomi jakaa komission näkemyksen siitä, että turvallisuus on se kivijalka, jolle kaikki vapaudet rakentuvat ja että demokratia, oikeusvaltioperiaate, perusoikeudet, eurooppalaisten hyvinvointi, kilpailukyky ja menestys pohjautuvat unionin kykyyn taata turvallisuus.

Suomi toteaa, että kaikkia strategiassa mainittuja aineellista rikosoikeutta koskevia aloitteita ja teemoja tulisi arvioida myös rikoksantorjunnan keinojen ja erityisesti kiinnijäämisriskiä kasvat-tavan, esimerkiksi yksityisen sektorin kanssa tehtävän yhteistyön kautta.

Tulevaa EU:n monivuotista rahoituskehystä (2028—) koskeviin rahoituskysymyksiin otetaan kantaa osana rahoituskehukseen liittyvää kannanmuodostusta.

Valiokunnan lausunto LiVL 11/2025 vp

Yhtenäinen tilannekuva ja uhka-analyysi

On kannatettavaa, että sisäiseen turvallisuuteen liittyviä uhka-analyysejä kehitetään ja hyödynnetään paremmin komission turvallisuuskollegion työn tukena. Suomi pitää tärkeänä, että kehitystyössä varmistetaan uhka-analyysien ja riskiarviointien koordinaatio ja että työssä pyritäisiin hyödyntämään olemassa olevia rakenteita ja parhaita käytäntöjä ja välttämään päällekkäisyyksiä. On tärkeää, että sisäiseen turvallisuuteen liittyvät politiikkatoimet ja operatiivinen toiminta perustuisivat mahdollisimman ajantasaiseen ja yhdenmukaiseen tilannekuvaan ja uhka-analyysiin.

Suomi katsoo, että EU:n yhtenäisen tiedustelun analysointikyvyn (SIAC) toimintaa, mukaan lukien EU:n tiedusteluanalyysikeskuksen (INTCEN) Hybrid Fusion Cell -toiminta, tulee vahvistaa ja jäsenmaiden tuottaman tiedustelutiedon hyödyntämisen tulee olla olennainen osa uhka- ja riskiarvioita. Suomi korostaa nykyisessä turvallisuustilanteessa ennakoivien toimien ja poikkisektoraalisen yhteistyön vahvistamista ja olemassa olevien jäsenvaltioiden tiedusteluyhteistyöjärjestelyjen tehokasta hyödyntämistä myös EU:ssa tehtävän sisäisen turvallisuuden työn tukena. Jäsenvaltioiden tiedustelun ja sen ohjauksen tulee kuitenkin olla jäsenvaltioiden omassa päätäntävallassa.

EU:n turvallisuusvalmiuksien vahvistaminen

Suomi suhtautuu avoimesti Euroopan unionin lainvalvontayhteistyöviraston (Europol) mandaatin kokonaisuudistukseen. Europolia tulisi kehittää tavalla, joka tehostaa Europolin mahdollisuuksia tukea jäsenmaiden toimivaltaisia viranomaisia.

Suomi pitää oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten, kuten Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston Eurojustin, Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) ja Europolin, välisen yhteistyön ja toiminnan tehostamista erittäin tärkeänä rikollisten kiinnijäämisriskin lisäämiseksi. Koko rikosprosessiketjun välisellä tehokkaalla yhteistyöllä voidaan parhaiten edistää rikosvastuun toteuttamista.

Suomi pitää tarpeellisena sitä, että jäsenvaltioiden toimivaltaisten sisäisen turvallisuuden viranomaisten väliseen operatiiviseen viestintään luotaisiin unionissa yhtenäinen suojattu viestintäjärjestelmä mahdollistamaan sujuva, mutta turvattu viestintä rajat ylittävissä operaatioissa. Ennen asetusehdotuksen antamista komission tulisi tehdä asiasta kattava vaikutusten arviointi, mukaan lukien analyysi taloudellisista vaikutuksista.

Suomi pitää tärkeänä, että komissio tulee laatimaan tiekartan lainvalvontaviranomaisten tietoon pääsystä. Suomi katsoo, että tiekartan tulee tarjota konkreettisia työkaluja, joilla työtä viedään eteenpäin nopealla aikataululla. Suomi pitää tärkeänä, että EU-tasolla kehitetään sellainen tasapainoinen, teknologianeutraali ja perusoikeuksia kunnioittava oikeasuhtainen lähestymistapa tietoon pääsyn parantamiseksi, joka samanaikaisesti huomioi tarpeen turvata vahva salausta sekä viranomaisten laissa tarkkarajaisesti määritelty mahdollisuus yksittäistapauksissa päästä salattuihin tietoihin ja sähköiseen aineistoon.

Niin ikään tärkeää on myös kerätä tietoa siitä, kuinka paljon digitaaliseen tietoon pääsyn puute haittaa rikosten selvittämistä ja estää rikosten uhrien oikeuksien toteutumista.

Valiokunnan lausunto LiVL 11/2025 vp

Suomi pitää tärkeänä lainvalvontaviranomaisten osallistumista standardointikomiteoiden ja työryhmien työhön, jotta lainvalvontaviranomaisten tarpeet tulevat huomioitua tuotekehittelyssä ja suunnittelussa etukäteisesti.

Suomi kannattaa komission aikomusta laatia vaikutusten arviointi tietojen säilyttämisvelvollisuudesta EU-tasolla. Suomi pitää tärkeänä, ettei esitetä toimenpiteitä, joilla heikennetään viestintä- ja tietojärjestelmien turvallisuutta tai jotka johtaisivat viestinnän salauksen käytön kieltämiseen, rajoittamiseen tai sen tarkoituksen kiertämiseen. Suomi huomioi, että tämä ei kuitenkaan sulkisi pois teknologisen kehityksen tai muiden järjestelyjen mahdollistamaa, tuomioistuimen avulla yksittäistapauksissa tapahtuvaa lainvalvontaviranomaisten pääsyä salattuun tietoon.

Suomi suhtautuu alustavan myönteisesti komission ehdotukseen perustaa korkean tason työryhmä operatiivisen lainvalvontayhteistyön vahvistamiseksi. Korkean tason työryhmän mandaatti ja tehtävät olisi määriteltävä tarkasti ennen sen perustamista, jotta työstä saataisiin mahdollisimman suuri käytännön hyöty.

Suomi pitää tärkeänä EU:n ulkorajojen ja Euroopan raja- ja merivartioston, Frontexin, toimintaedellytyksien vahvistamista. Frontexin suorituskykyä, toimintakykyä ja toimivaltuuksia tulisi kehittää tavoilla, jotka vahvistavat sen kykyä tukea jäsenvaltioita nykyistä tehokkaammin niin normaali- kuin poikkeusoloissa. Pysyvän joukon kasvattaminen esitetysti edellyttää komissiolta huolellista vaikuttavuus- ja tarvearviointia.

Mahdolliselle joukon kasvattamiselle tulee olla operatiiviset perusteet, ja Suomi korostaa, että esityksen osalta on huomioitava myös etulinjan ulkorajamaiden erityinen asema.

Rajaturvallisuuden kannalta keskeisten tietojärjestelmien, kuten EES-rajanylitystietojärjestelmän ja Euroopan matkustustieto- ja lupajärjestelmän (ETIAS), toimeenpanoa sekä Schengenin tietojärjestelmän (SIS) ja EU:n viisumitietojärjestelmän (VIS) uudistuksia tulee edistää ripeästi, jotta järjestelmiä päästään hyödyntämään ulkorajat ylittävään matkustusliikenteeseen liittyen ja tilannekuvan parantamiseksi. Yhteiset tietojärjestelmät ja tietokannat parantavat turvallisuutta, tehostavat rajatarkastuksia ja sujuvoittavat rajanylityksiä. Vahvoilla EU:n ulkorajoilla on keskeinen rooli jäsenvaltioiden suvereniteetin ja EU:n sisäisen turvallisuuden ylläpitäjänä.

Häiriönsietokyky hybridiuhkia ja muita vihamielisiä toimia vastaan

Suomi tukee komission pyrkimyksiä vahvistaa hybridiuhkien torjumista, niiltä puolustautumista, niihin reagoimista ja niistä tarvittaessa palautumista muun muassa tehostamalla kriittisen infrastruktuurin suojaamista, vahvistamalla kyberturvallisuutta, turvaamalla liikenteen solmukohdat ja satamat sekä torjumalla verkkouhkia.

Uuden sääntelyn sijaan tulisi keskittyä nykyisen lainsäädännön, erityisesti EU:n kyberturvallisuusdirektiivi NIS 2:n ja kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä annetun CER-direktiivin, tehostamiseen ja yhdenmukaiseen täytäntöönpanoon. Toimet, joilla vähennetään päällekkäistä sääntelyä ja hallinnollista taakkaa, ovat kannatettavia.

Valiokunnan lausunto LiVL 11/2025 vp

Suomi korostaa, että EU:n ja Naton välistä yhteistyötä on lisättävä, ja pitää tärkeänä, että EU ja Nato tukevat ja täydentävät toistensa toimintaa. EU:n ja Naton yhteistyön syventäminen myös hybridivasteen konkreettisessa kehittämisessä on tärkeää.

Suomi tukee Euroopan komission aloitetta perustaa yhdennetty merenalaisten kaapeleiden alueellinen valvontamekanismi merialueittain ja erityisesti Itämerelle. Suomi on valmis tukemaan aloitteen tavoitteita kaapeleihin kohdistuvien uhkien merelliseen tilannekuvaan, riskianalyysiin, ehkäisyyn, havaitsemiseen ja reagointiin toimivaltaisten viranomaisten toimenpitein. Rajavartiolaitoksen laaja-alaisen merellisen roolin avulla voidaan yhteensovittaa kansallisesti useat kansainväliset merellisen kriittisen infrastruktuurin turvaamiseen tähtäävät aloitteet tehokkaaksi kokonaisuudeksi.

Kyberturvallisuuteen liittyvät uhat ovat laaja-alaisia, eikä niitä tulisi tarkastella vain hybridiuhkien näkökulmasta. Tämän vuoksi Suomi pitää tärkeänä tuoda unionin tasolla kyberturvallisuutta vahvemmin osaksi kokonaisturvallisuuden mallia, kuten on toimittu Suomen kyberturvallisuusstrategiassa.

Uutta EU:n satamastrategiaa laatiessaan komission tulisi kiinnittää erityistä huomiota järjestäytyneen rikollisuuden toimijoiden mahdolliseen soluttautumiseen satamiin ja tämän ilmiön vähentämiseen. EU:n satamastrategiassa tulisi tarkastella myös meriliikenteen turvallisuussääntöjä sekä matkustajatietojen keräämistä meriliikenteessä. Järjestäytyneen rikollisuuden kiinnijäämisriskiä olisi lisättävä myös muilla kuin rikosoikeudellisilla keinoilla, erityisesti rikosentorjunnan keinoin.

Verkon palveluissa toteutettavan hybridivaikuttamisen sekä verkkorikollisuuden uhkiin liittyen Suomi pitää komission ja jäsenvaltioiden tehokkaita EU:n digipalveluasetuksen täytäntöönpanotoimia tärkeinä.

Suomi katsoo, että kemiallisiin, biologisiin, säteily- ja ydinuhkiin varautumisessa ja tulevassa CBRN-toimintasuunnitelmassa tulee huomioida laaja-alaisesti myös varautumisunionistrategian alla olevat toimenpiteet, kuten varmuusvarastointistrategia sekä pelastuspalvelumekanismien ja rescEU:n kehittäminen.

Suomi kannattaa ilmailun turvaamista lisääviä toimia ja poikkeamaraportointia huomioiden kuitenkin, ettei niiden tule aiheuttaa kohtuutonta hallinnollista taakkaa.

Vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden vastaiset toimet

Suomi pitää myönteisenä, että EU:n sisäisen turvallisuuden strategia sisältää useita Suomen ennakko-vaikuttamiskantojen mukaisia rikosoikeudenalan aloitteita.

Suomi torjuu vahvasti järjestäytyntä rikollisuutta ja pitää hyvänä sitä, että komission tarkoituksena on viedä eteenpäin useita aloitteita, joiden avulla voidaan tehostaa rajat ylittävän järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa.

Valiokunnan lausunto LiVL 11/2025 vp

Suomi pitää tärkeänä kehittää rikoksen uhrien oikeuksia ja asemaa ja kannattaa rikoksen uhrien oikeuksien suojelun vahvistamista osana vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden vastaisia toimia ja ihmiskaupan vastaisia toimia. Suomi pitää hyvänä komission aikomusta laatia uusi uhrien oikeuksien strategia ja toimintasuunnitelma lasten suojelemiseksi rikoksilta. Lisäksi Suomi pitää hyvänä, että ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta laaditaan uusi strategia.

Kuten Europolin vuonna 2025 laatimassa vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden uhka-arviossa todetaan, järjestäytynyt rikollisuus on siirtynyt yhä enemmän verkkomaailmaan. Suomi pitää tärkeänä tämän huomioimista ehdotettavissa toimenpiteissä ja sen varmistamista, että lainvalvontaviranomaisten toimivaltuudet ja työvälineet eivät verkkomaailmassa ole heikommät kuin reaali-maailmassa.

Suomi pitää tärkeänä, että voimakkaassa kasvussa olevaa tietoverkkoavusteista petosrikollisuutta ehkäistään ja torjutaan huomioiden myös järjestäytyneen rikollisuuden rooli niissä.

Suomi katsoo, että harkittaessa EU:n rikosoikeudellisen sääntelyn laajentamista esimerkiksi pyroteknisten tuotteiden laittomaan kauppaan on huomattava, että perussopimus (SEUT 83 artikla, etenkin sen 1 kohdassa oleva rikoslista) asettaa rajoja tällaisen sääntelyn antamiselle. EU:n rikosoikeudellisen sääntelyn tarpeetonta laajentamista olisi muutenkin vältettävä.

Suomi jakaa komission näkemyksen siitä, että varojen seuraaminen (*follow the money*) on ratkaisevan tärkeää järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjunnassa. Lisäksi kryptovaluutta- ja hawala-toimintaan liittyviin väärinkäytöksiin tulisi pystyä puuttumaan. Järjestäytyneen rikollisuuden taloudellisten motiivien purkamiseksi rikollisin keinoin hankitun omaisuuden takavarikointi ja rikoshyödyn menetetyksi tuomitseminen ovat olennaisia. Tältä osin painopisteen tulee lähivuosina olla strategiassa viitatusi hiljattain uudistetun konfiskaatiosääntelyn täytäntöönpanossa.

Suomi torjuu vakavaa nuorisorikollisuutta, jotta voidaan varmistaa, että nuoret eivät tule rekrytoituiksi järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Suomi katsoo, että strategiassa olisi voitu käsitellä myös EU:n asettamien pakotteiden tehokasta täytäntöönpanoa sekä pakotteiden kiertämisen estämistä. Niin ikään rikosten ennaltaehkäisyä, rikosten torjuntaa, viranomaisten välistä tietojenvaihtoa sekä jäsenmaiden kansallista strategista valmiutta ja yhteistyötä järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi olisi ollut hyvä tarkemmin käsitellä strategiassa.

Terrorismin ja väkivaltaisen ekstremismin torjunta

Suomi pitää hyvänä, että komissio tulee laatimaan uuden terrorismin ja väkivaltaisen ekstremismin vastaisen toimintaohjelman. Koska jäsenvaltiot ovat ensisijaisesti vastuussa terrorismin ja väkivaltaisen ekstremismin torjunnasta, Suomi kannustaa komissiota kuulemaan jäsenvaltioita uuden strategian laadinnassa. Strategiassa tulisi kiinnittää huomiota erityisesti verkkoympäristössä tapahtuvaan nuorten ja alaikäisten radikalisoitumiseen.

Valiokunnan lausunto LiVL 11/2025 vp

Suomi tukee EU:n radikalisoitumisen ehkäisemistä käsittelevän osaamiskeskuksen toimintaa ja osallistuu aktiivisesti sen työhön.

Suomi kannattaa komission aikomusta vahvistaa yhteistyötä kolmansien maiden kanssa yhdessä Europolin kanssa saadakseen biometrisiä tietoja henkilöistä, jotka voivat muodostaa terrorismin uhan.

EU vahvana globaalina turvallisuustoimijana

Suomi pitää hyvänä, että kansainväliset kumppanuudet on huomioitu strategiassa aiempaa systemaatisemmin. EU:n tulisi hyödyntää kansainvälisiä kumppanuuksia laajasti ja kehittää niitä molempipuolisia hyötyjä kestävästi tavoitellen. Suomi pitää hyvänä komission tavoitetta integroida EU:n jäsenehdokasmaat läheisemmin EU:n turvallisuusarkkitehtuuriin.

Suomi tukee komission tavoitetta saattaa loppuun sopimusneuvottelut EU:n ja tärkeimpien kolmansien maiden välillä koskien niiden yhteistyötä Europolin ja Eurojustin kanssa. Myös komission tavoite tukea EU:n virastoja ja elimiä yhteistyöjärjestelyjen luomisessa ja vahvistamisessa kumppanimaiden kanssa on kannatettava.

Komission ajatus kannustaa kumppanimaita osallistumaan Euroopan monialaisen rikosuhkien torjuntafoorumin (EMPACT) puitteissa tehtävään yhteistyöhön järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjumiseksi on kannatettava. Suomi kannattaa EMPACT:n kansallisen näkyvyyden ja toimien vaikuttamisarviointien lisäämistä.

Suomi jakaa komission näkemyksen, että EU:n viisumipolitiikka on keskeinen väline kolmansien maiden kanssa tehtävässä yhteistyössä ja rajojen turvaamisessa. EU:n viisumipolitiikassa olisi keskeistä huomioida turvallisuuteen ja viisumivapauteen sekä viisumien väärinkäyttöön liittyvät seikat. On hyvä, että komissio aikoo ottaa turvallisuusnäkökohdat paremmin huomioon EU:n viisumipolitiikassa tulevan viisumistrategian kautta. Viisumistrategiassa tulisi huomioida viisumien ja viisumivapauden väärinkäytöksiin liittyviä näkökohtia.

EU:n yhteinen viisumipolitiikka on olennainen osa Schengen-säännöstöä ja yksi tärkeimmistä välineistä, joilla puututaan turvallisuusriskeihin sekä riskiin Schengen-alueelle suuntautuvasta laittomasta siirtolaisuudesta. Koska EU:n viisumipolitiikalla säännellään kolmansien maiden kansalaisten tuloa Schengen-alueelle ja helpotetaan laillista matkustamista, on kuitenkin tärkeää, että tulevassa komission viisumistrategiassa viisumipolitiikkaa arvioidaan kokonaisvaltaisesti huomioiden viisumivapaan matkustuksen merkittävät edut EU:lle.

Suomi pitää hyvänä, että yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) operaatioiden rooli ja hyödyntäminen huomioidaan osana sisäisen turvallisuuden strategiaa. YTPP-operaatioiden merkitys on tarkoituksenmukaista tunnistaa myös EU:n sisäisen turvallisuuden näkökulmasta.

Suomi pitää hyvänä komission aikomusta vahvistaa perusoikeuksien ja tietosuojasääntelyn mukaista tiedonvaihtoa luotettavien kolmansien maiden kanssa lainvalvonta- ja rajaturvallisuustarkeitua varten.

Valiokunnan lausunto LiVL 11/2025 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Valiokunta pitää tiedonannon tavoitteita hyvinä ja pitää samalla tärkeänä, että tiedonannon perusteella valittavista toimenpiteistä laaditaan huolelliset vaikutusarvioinnit ja toimet myös perustellaan asianmukaisesti.

(2) Valiokunta pitää kokonaisvaltaista, koko yhteiskunnan kattavaa turvallisuutta koskevaa näkökulmaa tiedonannossa hyvänä ja tarpeellisenä. Keskeistä valiokunnan toimialan näkökulmasta on yhteiskunnan häiriönsietokyvyn vahvistaminen muun muassa tehostamalla kriittisen infrastruktuurin suojaamista, vahvistamalla kyberturvallisuutta, turvaamalla liikenteen solmukohdat ja satamat sekä torjumalla verkkouhkia. Asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin painotettu, että uuden sääntelyn sijasta Euroopan unionissa on lähiaikoina tarpeen panostaa erityisesti EU:n kyberturvallisuudirektiivi NIS 2:n ja kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä annetun CER-direktiivin tehokkaaseen ja yhdenmukaiseen täytäntöönpanoon.

(3) Asiantuntijakuulemisessa on tuotu näkemyksenä esille, että EU-tasolla tarvittaisiin aiempaa kokonaisvaltaisempaa politiikkasuunnittelua ja -toimia hybridiuhkien torjumiseksi. Lisäksi on painotettu, että päätöksenteon turvaamiseksi Euroopan unionilla tulisi olla sekä sisäisen että ulkoisen turvallisuuden käsittävä yhtenäinen tilanneseuranta sekä nykyistä selkeästi vahvempi analyysikapasiteetti erilaisten uhka-arvioiden tuottamiseen. Valiokunta pitää näitä näkemyksiä vähintäänkin pohdinnan arvoisina.

(4) Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että saadun selvityksen mukaan EU-tasolla tulee jatkossa tiedostaa nykyistä vahvemmin, että standardien kehittämiseen liittyy monilla mailla kauppapoliittisia tai muita vastaavia tavoitteita. Valiokunta katsoo, että asiaa on tarpeen tarkastella sekä eurooppalaisten että myös kansallisten intressien näkökulmasta.

(5) Valiokunta yhtyy valtioneuvoston tiedonannon ehdotuksia tukeviin kantoihin merenalaisten kaapeleiden valvontamekanismin kehittamisestä. Asiantuntijakuulemisessa on myös painotettu tarvetta kiinnittää erityistä huomiota ulkomaisiin yritysostoihin ja korostettu niiden valvontaan liittyvän käynnissä olevan EU-tason harmonisointityön tärkeyttä.

(6) Valiokunta pitää turvallisuuteen ja rikostutkintaan liittyvien viranomaisten toimintamahdollisuuksia ja tiedonsaantioikeuksia tärkeinä. Valiokunta pitää kuitenkin valtioneuvoston tavoin keskeisenä, että EU-tasolla ei esitetä sellaisia toimenpiteitä, joilla heikennetään viestintä- ja tietojärjestelmien turvallisuutta tai jotka johtaisivat viestinnän salauksen käytön kieltämiseen, rajoittamiseen tai sen tarkoituksen kiertämiseen.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyin painotuksin.

Valiokunnan lausunto LiVL 11/2025 vp

Helsingissä 10.6.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Timo Furuholm vas

jäsen Pekka Aittakumpu ps

jäsen Marko Asell sd

jäsen Seppo Eskelinen sd

jäsen Petri Huru ps

jäsen Aleksi Jäntti kok

jäsen Vesa Kallio kesk

jäsen Marko Kilpi kok

jäsen Sheikki Laakso ps

jäsen Martin Paasi kok

varajäsen Johan Kvarnström sd

varajäsen Eerikki Viljanen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula